

KADERBRIEF 2014

1. Inleiding

Conform de financiële beheersverordening dient het college de raad jaarlijks voor 1 mei een nota aan te bieden met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor de ontwerpbegroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen heeft het oude college besloten geen kadernota 2014 meer uit te brengen. Inmiddels heeft het coalitieakkoord "Luisteren en doen, samen werkend" het licht gezien en is het nieuwe college geïnstalleerd.

Aangezien het college van mening is dat het opstellen van de programmabegroting 2015-2018 gebaat is bij heldere kaders vanuit de raad, heeft het college besloten een kaderbrief uit te brengen. Deze kaderbrief is een verkorte versie van de kadernota, zoals die in voorgaande jaren verscheen, maar herbergt wel alle belangrijke kaders voor de programmabegroting 2015-2018. De kaderbrief geeft in hoofdlijnen inzicht in de financiële gevolgen van het coalitieakkoord "Luisteren en doen, samen werkend" en de meicirculaire gemeentefonds (met daarin opgenomen de financiële consequenties van de drie decentralisaties).

Zoals het college al aankondigde in de procesbrief van 3 juni jl. inzake de kaderbrief, wil het college op 15 juli 2014 inhoudelijk met de raad discussiëren over deze kaderbrief.

2. Financiële uitgangspositie 2015-2018

De uitgangspositie voor financiële kaders voor de periode 2015-2018 hebben wij in tabel 1 opgenomen.

De financiële uitgangspositie in de tabel is als volgt opgebouwd:

1. de uitkomsten van de programmabegroting 2014-2017;
2. structurele doorwerkingen uit de jaarrekening 2013 en de 1^e tussentijdse rapportage 2014;
3. recent bekende substantiële mee- en tegenvallers;
4. de meicirculaire Gemeentefonds 2014 en
5. het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord 2014-2018.

Tabel 1

Uitgangspositie	2015	2016	2017	2018
1. Programmabegroting 2014-2017 (blz. 107, tabel 2)	0	0	0	0
Uitkomsten vastgestelde programmabegroting 2014-2017	0	0	0	0
2. Structurele doorwerkingen uit:				
a. Jaarrekening 2013	-	-	-	-
b. 1 ^e tussentijdse rapportage 2014 (blz. 10)	- 65	-55	- 45	- 45
Subtotaal begrotingsuitkomsten 2015-2018	- 65	-55	- 45	- 45
3. Actuele mee- en tegenvallers:				
a. Wachtgeld voormalige wethouders collegeperiode 2010-2014	- 262	-209	-125	-63
b. Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk en omstreken	- 136	- 41	- 19	5
Subtotaal mee- en tegenvallers	- 398	-250	- 144	- 58
4. Meicirculaire Gemeentefonds 2014:				
a. Groot onderhoud gemeentefonds	250	500	500	500
b. Integratie-uitkering Wmo	- 2.100	- 2.100	- 2.100	- 2.100
c. Deelfonds sociaal domein	366	580	- 50	- 3
d. Verrekening met sociaal deelfonds	-366	-580	50	3
Subtotaal meicirculaire	-1.850	-1.600	-1.600	-1.600
5. Nieuw beleid uit het Coalitieakkoord 2014-2018				
a. Structureel nieuw beleid	-645	-620	-620	-620
Aanwenden structurele ruimte nieuw beleid	645	620	620	620
b. Incidenteel nieuw beleid	-1.005	-700	-700	-700
Aanwenden reserves	1.005	700	700	700
Subtotaal nieuw beleid	0	0	0	0
Uitgangspositie	-2.313	-1.905	-1.789	-1.703

Bedragen x € 1.000

De tegenvallers onder punt 3 betreffen tegenvallers die zijn gebleken na het opstellen van de eerste tussentijdse rapportage 2014. Door het aantreden van het nieuwe college is duidelijk geworden welke wethouders niet terugkeren en zijn de financiële verplichtingen inzichtelijk geworden. De tegenvaller inzake de Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk en omstreken komt voort uit de vaststelling van de begroting 2015-2018 van deze verbonden partij.

Onderdeel 4 en 5 worden in deze kaderbrief uitgewerkt en lichten wij hieronder toe.

Ad 4 Meicirculaire Gemeentefonds 2014

Op 30 mei jl. is de meicirculaire gemeentefonds 2014 uitgebracht. De uitkeringen uit het Gemeentefonds bestaan uit de algemene uitkering, de decentralisatie-uitkeringen, de integratie-uitkeringen evenals met ingang van 1 januari 2015 het deelfonds sociaal domein. Wij gaan onderstaand op de hoofdlijnen van de meicirculaire in.

4a Groot onderhoud

Wat de algemene uitkering betreft brengt de meicirculaire weinig nieuws. De effecten van de structurele rijksbezuinigingen uit het Regeerakkoord van de kabinetten Rutte I en II op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds waren al bekend en zijn verwerkt in onze programmabegroting 2014-2017. De nominale accessen (groei) van het Gemeentefonds zijn gematigd positief maar fragiel én negatief als rekening wordt gehouden met de verwachte prijsontwikkelingen in de komende jaren.

De eerste fase van het groot onderhoud aan het Gemeentefonds is afgerond. De verdeling van het Gemeentefonds is aangepast aan de verschillen in kosten tussen gemeenten conform de systematiek van de Financiële verhoudingswet, waarmee de verdeling weer kostengeoriënteerd wordt en de scheefheden in de verdeling zijn weggewerkt. De eerste fase levert voor onze gemeente een positief herverdeeffect op van € 250.000 in 2015 en € 500.000 in volgende jaren (zie tabel 1, 4a). De tweede fase van het groot onderhoud wordt momenteel uitgevoerd, waarvan de resultaten in 2016 worden doorgevoerd.

In de algemene uitkering komen structureel extra middelen beschikbaar voor de intensivering van armoedebeleid, studietoelagen en uitvoering van de participatiewet. Globaal gaat het in totaal om een bedrag van € 400.000 per jaar waar in principe gemeentelijke kosten tegenover staan.

Wij komen uiterlijk bij de behandeling van de conceptprogrammabegroting 2015 met een nader voorstel over de besteding van deze algemene dekkingsmiddelen. Vooralsnog is een en ander in het meerjarenperspectief budgettair neutraal verwerkt.

4b Integratie-uitkering Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De integratie-uitkering Wmo daalt als gevolg van de rijksbezuiniging op huishoudelijke hulp voor onze gemeente structureel met afgerond € 2,1 mln. met ingang van 2015. De integratie-uitkering Wmo behoort tot de algemene dekkingsmiddelen voor de gemeenten en is door het rijk niet gelabeld voor bekostiging van Wmo-voorzieningen. In de meerjarenbegroting is de integratie-uitkering daarom ook ingezet op andere beleidsterreinen.

4c/4d Deelfonds sociaal domein/taakstelling drie decentralisaties

Een andere ingrijpende wijziging in de middelen uit het Gemeentefonds betreft het nieuwe deelfonds sociaal domein. Met ingang van 2015 krijgen de gemeenten belangrijke verantwoordelijkheden op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, jeugd en participatie, waarvoor middelen worden toegevoegd aan het deelfonds sociaal domein. Het gaat om een tijdelijk fonds dat deel uitmaakt van het Gemeentefonds. Per 1 januari 2018 vervalt het deelfonds en worden de middelen verdeeld via de algemene uitkering of één of meer decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

De middelen in het deelfonds sociaal domein voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning bedragen respectievelijk afgerond € 11,9 mln. en € 8,3 mln. Het bedrag voor participatie wordt waarschijnlijk in de tweede helft van juni, na het verschijnen van deze kaderbrief, bekend. De verwachte kosten voor de jeugdzorg en de nieuwe Wmo zijn in onderstaande tabel afgezet tegen de beschikbare budgetten.

Tabel 2

	2015	2016	2017	2018
1. Jeugdzorg:				
a. Budget	11.892	11.722	11.326	11.396
b. Kosten	-12.686	-12.686	-12.686	-12.686
Tekort op jeugdzorg	-794	-964	-1.360	-1.290
2. Nieuwe Wmo:				
a. Budget	8.256	8.640	8.406	8.384
b. Kosten	-7.097	-7.097	-7.097	-7.097
Overschot op Wmo	1.160	1.544	1.310	1.287
3. Participatiewet	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale uitkomsten drie taakdecentralisaties	366	580	-50	-3

Bedragen x € 1.000

Uit de tabel blijkt dat op jeugdzorg tekorten worden voorzien en op de nieuwe WMO overschotten. Per saldo is het huidige beeld dat op de decentralisaties een overschot zal ontstaan in 2015 aflopend tot circa 0 in 2018 structureel. Overigens wordt in 2016 een objectief verdeelmodel ingevoerd, waardoor de geraamde budgetten 2016 en verder aanzienlijk kunnen afwijken, zowel in positieve als negatieve zin.

Om tekorten te kunnen opvangen heeft het rijk de mogelijkheid geboden om zelf te bepalen hoe de middelen binnen het deelfonds worden verdeeld met de restrictie dat middelen uit het deelfonds alleen mogen worden besteed binnen het sociaal domein. Tevens krijgen gemeenten de mogelijkheid om binnen de bestedingsvoorwaarde middelen te reserveren om schommelingen in de (zorg)vraag te kunnen opvangen. Om deze reden worden in de tabellen de overschotten nieuwe WMO en de tekorten jeugd gesaldeerd. Dit sluit aan op de doelstelling uit het coalitieakkoord dat de decentralisatie binnen het rijksbudget dient plaats te vinden. Het nog nader uit te werken beleid op de decentralisaties moet er toe leiden dat de kosten binnen het beschikbare budget blijven.

Ad 5. Nieuw beleid coalitieakkoord 2014-2018

Wij werken de komende vier jaar zowel incidenteel als structureel aan nieuw beleid. In bijlage 3 van het coalitieakkoord is de financiële raming van het nieuwe beleid opgenomen. Wij hebben in tabel 3 de onderwerpen van het nieuwe beleid opgenomen.

Tabel 3

Incidentele en structurele kosten nieuw beleid	2015	2016	2017	2018
<u>Inflatiecorrectie belastingen</u>				
Incidentele lastenverlichting (i)	175.000	0	0	0
<u>Versterken sociaal beleid</u>				
Preventief jeugdbeleid (i)	150.000	150.000	150.000	150.000
Opleidingen vrijwilligers (s)	5.000	5.000	5.000	5.000
<u>Versterken lokale economie/werkgelegenheid</u>				
Acquisitiefonds (i)	200.000	200.000	200.000	200.000
Centrummanager (i)	125.000	225.000	225.000	225.000
Accountmanager bedrijven (s)	95.000	95.000	95.000	95.000
Platform onderwijs, economie en arbeidsmarkt (s)	100.000	100.000	100.000	100.000
<u>Versterken veiligheid</u>				
Jeugd op het rechte pad (s)	150.000	150.000	150.000	150.000
Buurtpreventieteams (s)	20.000	20.000	20.000	20.000
<u>Versterken groen en milieu</u>				
Groen, extra 1.000 bomen (i)	125.000	125.000	125.000	125.000
Duurzaamheid (s)	50.000	50.000	50.000	50.000
<u>Versterken recreatie en toerisme</u>				
Recreatie en toerisme (i)	230.000	0	0	0
Recreatie en toerisme (s)	100.000	100.000	100.000	100.000
<u>Versterken dienstverlening</u>				
Informatiepunt Voorburg (s)	125.000	100.000	100.000	100.000
Totalen	1.650.000	1.320.000	1.320.000	1.320.000

Waarvan:				
1. Structurele kosten	645.000	620.000	620.000	620.000
2. Incidentele kosten	1.005.000	700.000	700.000	700.000
3. Totale incidentele kosten 2015-2018	3.105.000			

Bedragen x € 1;

(i) betekent incidentele kosten; (s) betekent structurele kosten

De structurele kosten van het nieuwe beleid worden gedekt door de beschikbare budgettaire ruimte van € 650.000 per jaar voor nieuw beleid in de programmabegroting.

Het onderhoud van de extra 1.000 bomen zal vooral na de planperiode 2014-2018 plaatsvinden. De kosten ervan zijn berekend op € 25.000 per jaar.

De totale kosten van het incidentele nieuwe beleid in de bestuursperiode 2015-2018 bedragen € 3.105.000 en worden gedekt door het inzetten van middelen uit reserves, te weten de Algemene reserve vrij besteedbaar (€ 2.930.000) en de Reserve recessie (€ 175.000). Over de reserve recessie wordt beschikt voor de dekking van de incidentele inflatiecorrectie belastingen omdat het verwachte positieve begrotingsresultaat 2014 deels is veroorzaakt door de inflatiecorrectie op de gemeentelijke belastingen en is gestort in de reserve recessie.

De reserves Vrij besteedbaar en Recessie zijn voldoende van omvang om in de dekking van de incidentele kosten van het nieuwe beleid te voorzien.

Wij stellen voor in de programmabegroting 2015 ten laste van de reserve Recessie en Vrij besteedbaar een nieuwe reserve Nieuw beleid 2015-2018 van € 3.105.000 te vormen voor de dekking van de kosten van het incidentele nieuwe beleid.

3. Financieel meerjarenperspectief

Financiële gevolgen nieuw beleid

Het financieel meerjarenperspectief 2014-2018 was sluitend. De financiële consequenties nieuw beleid coalitieakkoord zijn volledig gedekt met de structurele ruimte nieuw beleid en incidentele ruimte vrije reserves.

Financiële gevolgen meicirculaire

De nadelige financiële gevolgen meicirculaire beperken zich tot de integratie-uitkering WMO. De nadelen drie decentralisatie sociaal domein worden in geval van overschotten gereserveerd en kunnen in geval van tekorten worden opgevangen binnen deze hiervoor gereserveerde middelen. Het nadeel integratie-uitkering WMO wordt deels beperkt door het voorziene voordeel groot onderhoud gemeentefonds.

Begroting 2015-2018

Het uitgangspunt voor de begroting 2015-2018 is een sluitend meerjarenperspectief. De nadelige financiële gevolgen van de meicirculaire op het onderdeel integratie-uitkering WMO dienen dan te zijn opgelost. Hiervoor zullen bij de begroting oplossingen worden voorgesteld.

Door eerder genomen bezuinigingsmaatregelen op de WMO huishoudelijke hulp, zoals de invoering van de maximale eigen bijdrage, is het huidige uitgavenniveau gelijk aan de rijksbijdrage WMO huishoudelijke hulp voor 2015. In de meicirculaire 2014 wordt dit bevestigd. Daarmee wordt de huishoudelijke hulp uitgevoerd binnen de hiervoor beschikbare rijksmiddelen en op een aanvaardbaar voorzieningenniveau.

Toch worden mogelijkheden voorzien om op de kosten te besparen. Ervaringen bij gemeenten die resultaatfinanciering eerder hebben ingevoerd leert dat de kosten voor huishoudelijke hulp kunnen worden teruggebracht. In plaats van een afrekening op basis van gerealiseerde input, het aantal bestede zorguren, wordt daarbij afgerekend op basis van geleverde prestatie: een schoon huis. Verwacht wordt dat de huidige gemiddelde kostprijs kan worden teruggebracht.

Omdat de integratie-uitkering ook op andere beleidsterreinen is ingezet, zal worden onderzocht of ook daar bezuinigingsmogelijkheden liggen.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat gestreefd wordt naar algemene lastenverlaging voor inwoners en bedrijven, met behoud van voorzieningen en naar een lastendruk per belastingtarief onder het gemiddelde tarief van andere gemeenten in de regio Haaglanden. Bij de begroting 2015-2018 zal worden vastgesteld in hoeverre hiervoor ruimte is, nadat de financieel nadelige gevolgen van de meicirculaire zijn opgelost.

Vrije reserves

Onderdeel van het financieel meerjarenperspectief zijn de vrije reserves. De gemeente beschikt op 31 december 2013 over € 56,6 miljoen aan algemene reserves, inclusief de reserve recessie. Wanneer rekening wordt gehouden met het benodigde weerstandsvermogen, dan resteert ultimo 2014 na verwerking nieuw beleid aan vrije ruimte circa € 27,5 miljoen.

In onderstaande tabel wordt de omvang en het verloop van de vrije reserves in beeld gebracht.

Tabel 4

Reserves (standen per 1-1	2014	Nieuw beleid	2015	2016	2017	2018
a. Algemene vrij besteedbaar *)	24.779	- 2.930	21.849	21.849	21.849	21.849
b. Recessie	5.795	- 175	5.620	5.620	5.620	5.620

Bedragen x € 1 mln.;

*) Stand van de reserve per 1 januari 2014 is inclusief de storting van het rekeningresultaat 2013 (€ 7.561.000) en de bij de eerste tussentijdse rapportage 2014 voorgestelde onttrekking voor de budgetoverheveling van 2013 naar 2014 (€ 3.395.000)

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat in deze cijfers nog geen rekening is gehouden met de nog te bestemmen voorziene incidentele grondopbrengst herontwikkeling winkelcentrum Leidsenhage 2015 ad € 7 miljoen.

De hoogte van deze vrije reserves is ruimschoots voldoende om de genoemde tegenvallers van de meicirculaire op te lossen, zolang hiervoor nog geen structurele oplossingen zijn gevonden.

Overige onderwerpen coalitieakkoord

In het coalitieakkoord zijn ook onderwerpen genoemd die het college later verder uitwerkt en dan zal voorzien van een financiële vertaling. Het gaat hierbij onder meer om:

- het verkeer- en vervoersplan;
- het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting 2015-2018;
- het waterplan en groenstructuurplan;
- het klimaatplan;
- het landschapsontwikkelingsplan;
- de brede cultuurvisie;
- het herijken van de gemeentelijke monumentenlijst;
- gemeentelijke subsidiestromen die noodzakelijk zijn voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten;
- het aanpassen van (sport)voorzieningen;
- het versterken van recreatieve voorzieningen;
- het meehelpen aan het zoeken naar een oplossing voor het verzakken van het openbaar gebied in De Rietvink.

4. Voorstel

1. In te stemmen met deze kaderbrief en het college de opdracht te geven de programmabegroting 2015-2018 op te stellen met inachtneming van de in deze kaderbrief opgenomen kaders.
2. Het college de opdracht te geven om uiterlijk bij de behandeling van de conceptprogrammabegroting 2015 een nader voorstel over de besteding van de nieuwe algemene dekkingsmiddelen aan de raad voor te leggen.
3. In de programmabegroting 2015 ten laste van de reserve Recessie en Vrij besteedbaar een nieuwe reserve Nieuw beleid 2015-2018 van € 3.105.000 te vormen voor de dekking van de kosten van het incidentele nieuwe beleid.